

LEARNING ENVIRONMENT FACTORS THAT AFFECT THE LEARNING OUTCOMES OF STUDENTS IN COURSE BUS331 ENTREPRENEURSHIP

Thunyanun Somboonrattanachoke*

Wison Lomthaisong*

Chainarong Chaichinda*

Received Date: 2024, August 3

Revised Date: 2024, September 19

Accepted Date: 2024, October 19

ABSTRACT

This study examines the factors of the learning environment that have an effect on the learning outcomes of students registered in BUS331 Entrepreneurship. The importance of this subject is for those who want to become successful entrepreneurs in the future. The study aims to 1) determine the perception level of learning environment factors and overall learning outcomes of students who registered in the BUS331 Entrepreneurship course, and 2) examine the factors that affect the learning outcomes of students in that same course. The sample group for this study consisted of 284 business administration students who registered for BUS331 Entrepreneurship in the academic year 2/2023. Amongst those students, 272 students, or 95.77 percent, accurately and completely filled out the questionnaire. The researcher conducted quantitative data analysis on questionnaires collected by using a statistical software package at a significance level of 0.05. Statistics, which included percentage, mean, and standard deviation, were applied to analyze the data, as well as inferential analysis using multiple regression models.

The study found that 1) The learning environment factors in the BUS331 Entrepreneurship course were seen as having the highest overall perception value; 2) The students in this course acquired the highest overall average learning outcomes; and 3) At a statistical level of 0.05, the learning environment factors that had the most significant effect on the learning outcomes of students in this course were those related to teaching management quality, measurement and evaluation, teacher characteristics, and learning support factors.

Keywords: Learning Environment, Learning Outcomes, Entrepreneurship.

* Faculty of Business Administration, Sripatum University at Chonburi

Corresponding author e-Mail: khaimuk.tunyanun@gmail.com

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

วันที่ได้รับต้นฉบับบทความ: 3 สิงหาคม 2567

วันที่แก้ไขปรับปรุงบทความ: 19 กันยายน 2567

วันที่ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 19 ตุลาคม 2567

ธันยรัตน์ สมบูรณ์รัตน์โชค*

วิสันต์ ลมไธสง*

ชัยณรงค์ ชัยจินดา*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งวิชานี้มีความสำคัญต่อผู้ที่ต้องการจะก้าวไปเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในอนาคตได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ และ 2) ศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ปีการศึกษา 2/2566 จำนวน 284 คน โดยมีจำนวนนักศึกษาที่ทำแบบสอบถามถูกต้องและครบถ้วน จำนวน 272 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 95.77 ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากการเก็บแบบสอบถาม โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร่วมกับการวิเคราะห์เชิงอนุมานโดยใช้สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของการเรียนในรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ มีการรับรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ภาพรวมของผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ประกอบด้วยปัจจัยด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการวัดและประเมินผล ปัจจัยด้านคุณลักษณะอาจารย์ และปัจจัยด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมการเรียนรู้, ผลการเรียนรู้, ผู้ประกอบการ

* คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี

Corresponding author e-Mail: khaimuk.tunyanun@gmail.com

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนนักศึกษาในห้องเรียน เป็นความท้าทายสำคัญสำหรับครูและอาจารย์ผู้สอนที่จำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญ และมีพันธกิจที่จะต้องทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ให้ได้มากที่สุด การจัดการสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมและเอื้อต่อคุณภาพการเรียนการสอนจึงเป็นโจทย์สำคัญสำหรับการศึกษาทั้งในประเทศไทยและในระดับโลกมาอย่างยาวนาน กระแสโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งในวันนี้และในอนาคตอันใกล้ สวนทางกับระบบการศึกษาของประเทศในปัจจุบันยังคงปรับตัวไม่ทันตามยุคสมัยเท่าที่ควร การเรียนการสอนและการบริหารจัดการยังที่ยึดติดกับระบบ ระเบียบ และวิธีการเดิม ๆ ที่มี การปรับตัวช้าและไม่ทันสมัยและไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของแพลตฟอร์ม 4.0 ซึ่งในโลกสมัยใหม่นั้น การศึกษาจำเป็นต้องตอบโจทย์การพัฒนาบุคลากรและทุนมนุษย์ที่มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคดิจิทัล โดยจะต้องมีความเชื่อมโยงทั้งด้านความรู้ ทักษะ จากการศึกษาสู่การทำงานในระบบเศรษฐกิจยุคใหม่ ในสภาพแวดล้อมศตวรรษที่ 21 (Salika, ออนไลน์, 2563)

การเรียนการสอนที่ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และประสิทธิภาพทางการศึกษาในประเทศไทยนั้น เกิดจากปัจจัยหลายประการร่วมกัน ซึ่งจากผลการศึกษาของ วินัส ภักดีธินรา (2564, หน้า 8-19) พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เกิดจากปัจจัยหลายประการทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกที่อาจมีข้อจำกัดเรื่องงบประมาณ ทรัพยากร หรือปัจจัยอื่น ๆ แต่การจัดสภาพแวดล้อมภายในนั้นจะมุ่งเน้นบรรยากาศทางด้านจิตวิทยา การจัดการชั้นเรียนภายใต้แห่งการเรียนรู้ โดยเริ่มจากการปรับปรุงพัฒนาบุคลิกภาพของครู พฤติกรรมการสอน และปรับปรุงการมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพตลอดจนเอื้ออำนวยให้ครูสามารถจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจนทำให้ผู้เรียนมีความสุขและประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิวราช อินตะวิชัย (2564, หน้า 34-43) ที่พบว่า การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียน เกิดจากสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านกายภาพที่มีอย่างเพียงพออยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมถึงบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีบรรยากาศที่เป็นกันเองและการสื่อสารที่เป็นมิตรและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีหลักการที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาเรียนรู้มากขึ้นเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ นิชาภา เจริญรวย, วิญญู ภูมิบุญลอย และธีรจักร วรบำรุงกุล (2566, หน้า 74-84) ที่พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการและด้านวิชาการควบคู่กัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบสื่อสารมีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ ทั้งในด้านการอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น หรือทักษะทางอารมณ์ ซึ่งได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา การสร้างสรรค์และนวัตกรรม ความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม

และภาวะความเป็นผู้นำ การสื่อสารสารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงทักษะด้านอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ด้วย (BRITISH COUNCIL, ออนไลน์, 2567)

แต่ในปัจจุบันระบบการเรียนการสอนในห้องเรียนของประเทศไทยนั้น ยังต้องเผชิญกับปัญหาหลายประการดังเช่น ความเห็นจาก สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (ออนไลน์, 2566) ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยที่ชี้ให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาไทยยังคงเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น ความรู้พื้นฐานที่ยังไม่เพียงพอในการใช้งานจริงและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่สูงขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ทักษะอาชีพและการสร้างทักษะใหม่ การคิดขั้นสูง การทำงานร่วมกับเทคโนโลยี การปรับตัว การมีจิตสำนึกแห่งการเติบโต การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยในปัจจุบันหลักสูตรส่วนใหญ่ยังล้าสมัยอยู่ ปัญหาครูอาจารย์ไม่เพียงพอ สิทธิเสรีภาพของนักเรียนไทยยังถูกละเมิด รวมถึงความท้าทายสิ่งใหม่ การปรับวัฒนธรรม กล้าตั้งคำถาม กล้าทดลองและกล้าเรียนรู้จากความสำเร็จและล้มเหลวต่าง ๆ ได้

ดังตัวอย่างของรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการก้าวไปเป็นผู้ประกอบการที่มีการเรียนการสอนในปัจจุบันที่จะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพราะการจะก้าวไปเป็นผู้ประกอบการที่ดีและสามารถที่จะประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีความรู้ ความสามารถ มุ่งความสำเร็จ (Need for Achievement) พร้อมทั้งพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน ใช้พลังงานความคิดสติปัญญา ความสามารถทั้งหมด ทำงานหนักทุ่มเทให้กับงาน มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity Thinking) รู้จักผูกพันต่อเป้าหมาย มีความสามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น ยืนหยัดต่อสู้งานหนักและรู้จักเอาประสบการณ์ในอดีตมาเป็นบทเรียน มีความสามารถในการบริหารงานและเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือ มีความเชื่อมั่นตนเองสูง ชอบอิสระและพึ่งตนเอง มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้นและไม่หยุดนิ่งที่จะเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติม สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ประหยัดเพื่ออนาคต และซื่อสัตย์ อดทนเป็นสำคัญ ซึ่งการศึกษาถึงการเป็นผู้ประกอบการที่จะประสบความสำเร็จได้จึงเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการสมัยใหม่ทุกคน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ คุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล คุณลักษณะอาจารย์และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (สิวราช อินทวิชัย, 2564, หน้า 34-43) ร่วมกับผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านความรู้ มิติด้านทักษะ และมิติด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความรับผิดชอบ (Barber & King, 2014, pp. 433-450)

ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนมีตระหนักถึงความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนให้มากที่สุด จึงมีความสนใจในการศึกษาถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผู้วิจัยมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการศึกษารั้งนี้จะสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทั้งในรายวิชาด้านการเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันในชั้นเรียนทั้งในด้านของผู้สอนและผู้เรียน

มากกว่านั้น ผลการศึกษายังสามารถใช้เป็นแนวทางให้ผู้บริหารของสถาบันการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และผลของการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างน้อย 1 ปัจจัย ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ รวมถึงการศึกษาถึงความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการด้วย

2. ขอบเขตพื้นที่ที่จะศึกษา พื้นที่ที่จะใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาเขตชลบุรี

3. ขอบเขตกลุ่มประชากรที่จะศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาประชากรที่เป็นนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ ที่ลงทะเบียนในรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ปีการศึกษา 2/2566 จำนวน 284 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaires) ของนักศึกษาที่ลงทะเบียนในรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ปีการศึกษา 2/2566 จำนวน 284 คน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่เป็นกลุ่มประชากร (Census sampling) ซึ่งมี จำนวน 284 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำมากที่สุด แต่มีจำนวนนักศึกษาที่ทำแบบสอบถามถูกต้องและครบถ้วนมีเพียง จำนวน 272 คน หรือคิดเป็น ร้อยละ 95.77 แต่ก็มีจำนวนมากเพียงพอที่จะสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่มีต่อกันระหว่างศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้กับผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้อย่างแม่นยำ จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์และวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปจัดทำข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ได้ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับเฉลี่ยของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. คุณภาพการจัดการเรียนการสอน	4.72	0.52	มากที่สุด
2. การวัดและประเมินผล	4.72	0.54	มากที่สุด
3. คุณลักษณะอาจารย์	4.77	0.47	มากที่สุด
4. สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้	4.72	0.52	มากที่สุด
ภาพรวม	4.73	0.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ในภาพรวมเท่ากับ 4.73 โดยมีค่าความแปรปรวนของข้อมูล (SD) เท่ากับ 0.51 ซึ่งแปลผลได้ว่ามีระดับการรับรู้มากที่สุด โดยคุณลักษณะอาจารย์เป็นปัจจัยที่มีระดับการรับรู้สูงสุด คือ 4.77 โดยมีค่าความแปรปรวนของข้อมูล (SD) เท่ากับ 0.54 ซึ่งแปลผลได้ว่า มีระดับการรับรู้มากที่สุด ในขณะที่ปัจจัยด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการวัดและประเมินผล และปัจจัยด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีระดับการรับรู้รองลงมาเท่ากัน คือ 4.72 โดยมีค่าความแปรปรวนของข้อมูล (SD) เท่ากับ 0.52, 0.54 และ 0.52 ซึ่งแปลผลได้ว่ามีระดับการรับรู้มากที่สุดเช่นกัน

ตารางที่ 2 สรุปผลของการเรียนรู้ของนักศึกษา

ผลของการเรียนรู้ของนักศึกษา	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. มิติด้านความรู้	3.45	0.56	มาก
2. มิติด้านทักษะ	3.49	0.58	มาก
3. มิติด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้ และความรับผิดชอบ	3.55	0.55	มาก
ภาพรวม	3.49	0.54	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการรับรู้ของผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ เท่ากับ 3.49 ซึ่งแปลผลได้ว่า ระดับการรับรู้มาก โดยมีค่าความแปรปรวนของข้อมูล (SD) เท่ากับ 0.54 โดยมีมิติด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบมีระดับการรับรู้สูงสุด คือ 3.55 ซึ่งแปลผลได้ว่า ระดับการรับรู้มาก ในขณะที่มิติด้านทักษะมีระดับการรับรู้รองลงมาเท่ากับ 3.49 ซึ่งแปลผลได้ว่า ระดับการรับรู้มาก โดยมีค่าความแปรปรวนของข้อมูล (SD) เท่ากับ 0.58 และมิติด้านความรู้มีระดับการรับรู้ น้อยที่สุดเท่ากับ 3.45 ซึ่งแปลผลได้ว่า ระดับการรับรู้มาก โดยมีค่าความแปรปรวนของข้อมูล (SD) เท่ากับ 0.56 ตามลำดับ

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของ นักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

จากผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA)

โมเดล	ค่าสัมประสิทธิ์ ไม่มาตรฐาน		ค่าสัมประสิทธิ์ มาตรฐาน	t	Sig.	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
(Constant)	1.267	0.189		6.690	0.000		
คุณภาพการจัดการ เรียนการสอน	0.336	0.049	0.358	6.841	0.000	0.702	1.424
การวัดและ ประเมินผล	0.290	0.052	0.314	5.593	0.000	0.613	1.631
คุณลักษณะอาจารย์	0.321	0.056	0.347	5.738	0.000	0.527	1.896
สิ่งสนับสนุนการ เรียนรู้	0.306	0.051	0.349	5.989	0.000	0.567	1.764

*P-Value < 0.05, $R = 0.697$, $R^2 = 0.485$, F-Change = 62.905, Durbin-Watson = 2.222,

ตัวแปรตาม: ผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ Model summary พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรทุกตัวมีค่าไม่เกิน 10 และมีค่า Durbin-Watson=2.222 ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวไม่เกิดปัญหาการสหสัมพันธ์กันเอง (Multicollinearity) (Durbin & Watson, 1951, pp. 159-178) โดยมีค่าความแปรปรวน (F) ของข้อมูลระหว่างกลุ่มเป็น 62.905 เท่า ของค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม โดยค่า Sig.=0.000 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญ 0.05 แสดงว่า มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อผลการเรียนรู้โดยรวมของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ โดยความสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีค่าเท่ากับ 0.697 หรือ ร้อยละ 69.70 และมีค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) ที่สามารถวัดความผิดพลาดที่เกิดจากการพยากรณ์ได้ถึง ร้อยละ 48.50 และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้โดยรวมของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วยทั้ง 4 ปัจจัย คือ 1) คุณภาพการจัดการเรียนการสอน 2) การวัดและประเมินผล 3) คุณลักษณะอาจารย์ และ 4) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ดังนั้นจึงสามารถแสดงสมการความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

สมการการวิจัย

$$\begin{aligned} \text{ผลการเรียนรู้โดยรวม} &= 1.267 + 0.336 (\text{คุณภาพการจัดการเรียนการสอน}) \\ &+ 0.290 (\text{การวัดและประเมินผล}) + 0.321 (\text{คุณลักษณะอาจารย์}) \\ &+ 0.306 (\text{สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้}) + \text{error} \end{aligned}$$

สมการมาตรฐาน

$$\begin{aligned} Z_{\text{ผลการเรียนรู้โดยรวม}} &= 0.358Z_{\text{คุณภาพการจัดการเรียนการสอน}} + 0.314Z_{\text{การวัดและประเมินผล}} + 0.347Z_{\text{คุณลักษณะอาจารย์}} \\ &+ 0.349Z_{\text{สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้}} + \text{error} \end{aligned}$$

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

จากผลการศึกษา ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

1.1 ระดับการรับรู้ของปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้โดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ เท่ากับ 4.73 โดยคุณลักษณะอาจารย์เป็นปัจจัยที่มีระดับการรับรู้สูงสุด คือ 4.77 อยู่ในระดับของการรับรู้มากที่สุด ในขณะที่ปัจจัยด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการวัดและประเมินผล และปัจจัยด้านสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ มีระดับการรับรู้รองลงมาเท่ากัน คือ 4.72 มีการรับรู้มากที่สุดเช่นกัน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะมีความผูกพันกับครูผู้สอนตลอดช่วงเวลาที่เขาเรียนอยู่ในสถาบัน ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับคุณภาพของการสอน สิ่งที่สนับสนุนการเรียนรู้หรือส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินผลที่ตรงไปตรงมา เที่ยงธรรมและโปร่งใส จะช่วยให้การรับรู้และความพึงพอใจของผู้เรียนเป็นเชิงบวกมากขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วินัส ภักดีนรา (2564, หน้า 8-19) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นั้นมาจากสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพและสภาพแวดล้อมทางด้านจิตวิทยาที่ดี ซึ่งส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ การมีสุขภาพจิตที่ดี และการมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความคาดหวังของหลักสูตร ซึ่งครูผู้สอนจะต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับกับการเปลี่ยนแปลงในโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพของตน ปรับวิธีการเรียนเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนให้มีความทันสมัย นำเทคนิคในการปกครองชั้นเรียนมาใช้ร่วมกับการมีปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียน เพื่อให้ชั้นเรียนได้กลายเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ นิสาภา เจริญรว, วิญญูญลอย และธีรังกูร วรบำรุงกุล (2566, หน้า 74-84) ที่พบว่า การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องประกอบด้วยปัจจัยด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการและด้านวิชาการควบคู่กัน เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้มีระบบสื่อสาร มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถในการทำงาน

มีการใช้ระบบข้อมูลสารสนเทศในการบริหารงาน มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน และการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านกายภาพ ด้านการบริหารจัดการ และด้านวิชาการ ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดได้มากกว่านั้น ผลการศึกษาของเช่นเดียวกับผลการศึกษาของ จินดา ลาโพธิ์ (2563, หน้า 34-45) ยังชี้ให้เห็นว่า ครู หรือผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาพฤติกรรมการสอนของตนอยู่เสมอ สร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ปลูกฝังทั้งด้านองค์ความรู้ ความสามารถในการเนื้อหาสาระวิชาและคุณธรรม จริยธรรม มีบุคลิกภาพที่ดี มีความรอบรู้ในศาสตร์ที่สอน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความทันสมัยเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ได้

1.2 ระดับการเรียนรู้ของผลของการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมของรายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ เท่ากับ 3.49 อยู่ในระดับการเรียนรู้มาก โดยมีมิติด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบมีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ 3.55 อยู่ในระดับการเรียนรู้มาก ในขณะที่มิติด้านทักษะมีระดับค่าเฉลี่ยรองลงมาเท่ากับ 3.49 อยู่ในระดับการเรียนรู้มาก และมิติด้านความรู้มีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3.45 อยู่ในระดับการเรียนรู้มากด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัทรมัย อินอ่อน (2564, หน้า 62-63) ที่พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สิวราช อินตะวิชัย (2564, หน้า 34-43) ที่พบว่า การพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียน เกิดจากสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้านกายภาพที่มีอย่างเพียงพออยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน รวมถึงบรรยากาศการเรียนรู้ที่เน้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน มีบรรยากาศที่เป็นกันเองและการสื่อสารที่เป็นมิตรและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีหลักการที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ และการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกศึกษาเรียนรู้มากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการสอนที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 1) คุณภาพการจัดการเรียนการสอน 2) การวัดและประเมินผล 3) คุณลักษณะอาจารย์ และ 4) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ว่า มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้อย่างน้อย 1 ปัจจัย ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นความคาดหวังว่านักเรียนนักศึกษาจะได้รับตลอดช่วงเวลาการศึกษา ในขณะที่เดียวกันการวัดและประเมินผลที่ตรงมาตรงไปและเที่ยงธรรมเป็นสิ่งที่นักเรียนทุกคนต้องการมากกว่านั้น คุณลักษณะอาจารย์ที่ส่งเสริมให้บรรยากาศในการเรียนดีขึ้น คือ สิ่งที่ทำให้นักเรียนมีความสุขที่จะเข้าเรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งที่ต้องประกอบกันอย่างเพียงพอและลงตัวอยู่เสมอ ก็จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักศึกษาสามารถทำได้ดีขึ้นนั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Folami, Riaz and Musolihu (2021,

หน้า 52-58) ที่พบว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และความสำเร็จของนักเรียนมาก นอกจากนี้ยังเผยให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยจะได้รับความรู้และประสิทธิภาพที่เหมาะสมตามที่ต้องการ ซึ่งปัจจัยที่สำคัญ เช่น วัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อม ฯลฯ มีอิทธิพลเชิงลบต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ โดยสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมของนักเรียนควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกและความเอาใจใส่ที่เหมาะสมเพื่อให้เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อผู้เรียน รวมทั้งเป็นช่องทางให้นักเรียนมีอิสระในการแสดงความรู้สึกและการเชื่อมโยงความรู้ที่ส่งต่อโดยผู้สอนด้วย ซึ่งผลการศึกษาของ กมลชนก โยธจันทร์ (2565, หน้า 108) ได้สะท้อนว่า เจตคติต่อการเรียนและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ส่วนการจัดการเรียนรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อการเรียน ในขณะที่การจัดการเรียนรู้ก็มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรมที่สนับสนุนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียน รวมทั้งพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่สนับสนุนทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ พัชรมัย อินอ่อน (2564, หน้า 62-63) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ การติดต่อ สื่อสาร โครงสร้างองค์กรและภาวะผู้นำ ในขณะที่ผลการศึกษาของ พิรพงษ์ กาสุริยะ, สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร, สันติรัฐ นันสะอาจ และภัทรพงษ์ สีนวล (2564, หน้า 350-364) ก็พบว่า ปัจจัยด้านผลการเรียนมีผลต่อการรับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของนักศึกษาในหลายด้าน เช่น ด้านการค้นหาคำถามสิ่งที่ได้เรียนรู้ ทั้งการค้นหาคำตอบด้วยการลงมือค้นคว้าหรือทดลองด้วยตนเอง ส่วนในด้านความมุ่งมั่นตั้งใจกับงานที่ได้รับมอบหมายต้องทำให้สำเร็จและให้ได้มากกว่า หรือเท่ากับที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้การเรียนการสอนกับผู้สอนที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนมากกว่านั้น ผลการศึกษาของ ปิยะพร บัวระพา, ปาริชาติ ชัยขันธ, วิสुตา อินทรเพชร และขวัญพิชชา บุญอ่ำ (2563, หน้า 43) ยังชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะมาจากทั้งปัจจัยด้านผู้เรียนและด้านสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยอย่างมีนัยสำคัญด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากผลการศึกษาจะพบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและคุณลักษณะอาจารย์ รวมถึงสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ล้วนแต่มีระดับการประเมินอยู่ในระดับสูง ดังนั้นทางสถาบันการศึกษาและครูผู้สอนจำเป็นต้องส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ด้วย โดยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดเชิงตรรกะ คิดเป็นระบบ และความมีเหตุผล ตลอดจนไปจนถึงการคิดนอกกรอบ การคิดแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นพื้นฐานของการคิดสร้างสรรค์ที่สามารถต่อยอดจนเกิดเป็นนวัตกรรมได้ในที่สุด
2. ผลการศึกษาจะชี้ให้เห็นถึงผลการเรียนรู้ของนักศึกษารายวิชา BUS331 การเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับที่สูงแล้ว ดังนั้นสถาบันการศึกษาและครูผู้สอนก็ควรที่จะต้องส่งเสริมสภาพในการแสดงออกในห้องเรียน

และในสถาบันการศึกษา ทั้งการคิด การเขียน และการพูด โดยจะต้องมุ่งเน้นและชี้ให้เห็นถึงความรับผิดชอบในการใช้เสรีภาพที่จะต้องไม่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น รวมไปถึงไม่สร้างความเดือดร้อนให้กับตนเองและสถาบันด้วย

3. จากผลการศึกษาจะพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทุกด้าน ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารและครูผู้สอนควรมีการปรับปรุง และพัฒนาสภาพแวดล้อมบริเวณการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนทั้งในปัจจุบันและที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะ 1) คุณภาพการจัดการเรียนการสอน 2) การวัดและประเมินผล 3) คุณลักษณะอาจารย์ และ 4) สิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยส่งเสริมให้ผลการเรียนรู้ของนักศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์และบรรลุเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรที่จะศึกษาให้ลึกลงไปถึงระดับความพึงพอใจของนักเรียนนักศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาด้วย โดยเฉพาะมุ่งเน้นการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากการสัมภาษณ์ด้านความพึงพอใจที่มีต่อสภาพแวดล้อมโดยรวมของสถาบันนอกเหนือไปจากในห้องเรียน ทั้งนี้ก็เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า นอกจากในห้องเรียนแล้วปัจจัยอื่น ๆ ภายในสถาบันศึกษานั้น เอื้อต่อประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนเพียงใด ซึ่งจะทำให้ผู้วิจัยสามารถที่จะค้นหาปัจจัยที่สำคัญหลาย ๆ ปัจจัยในด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในสถาบันได้มากกว่านั้น ยังสามารถที่จะค้นหาปัญหา หรืออุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจไม่เอื้อต่อผลการเรียนรู้ของนักศึกษาในภาพรวมได้ หลังจากนั้นจึงใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเพื่อช่วยในการยืนยันผลการศึกษาให้มีความแม่นยำมากขึ้น แต่ที่สำคัญที่สุด คือ ผลการวิจัยที่ได้มานั้น จะสามารถสะท้อนถึงแนวทางการพัฒนาสถาบันการศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพได้ดียิ่งขึ้นอีกด้วย

บรรณานุกรม

- กมลชนก โยธจันทร์. (2565). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดลพบุรี*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต, ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จินดา ลาโพธิ์. (2563). พฤติกรรมการสอนของครูกับการเรียนรู้ของผู้เรียน. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 7(5), หน้า 34-45.
- นิชาภา เจริญรวย, วิญญูญลอย และธีรังกูร วรบำรุงกุล. (2566). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, 10(5), หน้า 74-84.

- ปิยะพร บัวระพา, ปาริชาติ ชัยพันธ์, วิสสุตา อินทรเพ็ชร และขวัญพิชชา บุญอ่ำ. (2563). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักศึกษาสาขาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**. งานวิจัยรายวิชา วิทยาระเบียบวิธีวิจัยทางการบัญชี หลักสูตรบัญชีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พัชรมัย อินอ่อน. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูในสถานศึกษา โครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พิรพงษ์ กาสุริยะ, สุปรียา ศิริพัฒนกุลขจร, สันติรัฐ นันสะอาจ และภัทรพงษ์ สีนวล. (2564). การศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้และความรู้สึกที่มีต่อการเรียนในห้องเรียน กรณีศึกษา : นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ (หลักสูตร 5 ปี) ในประเทศไทย. ใน **การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ครั้งที่ 4**. วันที่ 22 พฤษภาคม 2564 (หน้า 350-364). กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วินัส ภัคตินรา. (2564). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้. **วารสารครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย**, 15(1), หน้า 8-19.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. (2566). **4 ความท้าทายการปฏิรูปการศึกษา 6 ข้อเสนอก้าวข้ามความท้าทายการ....ปฏิรูปการศึกษา** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.edusandbox.com/25th_oct_23_suggestions/ [2567, 16 สิงหาคม].
- สิวราช อินต๊ะวิชัย. (2564). การศึกษาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี**, 11(3), หน้า 34-43.
- BRITISH COUNCIL. (2024). **ทักษะอะไรบ้างที่เด็กในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมี** (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: <https://www.britishcouncil.or.th/english/tips/general/miscellaneous/what-skills-do-children-need-in-the-21-century> [2567, 16 สิงหาคม].
- Barber, J. P. & King, P. M. (2014). Pathways toward self-authorship: Student responses to the demands of developmentally effective experiences. *Journal of College Student Development*, 55(5), pp. 433-450.
- Durbin, J. & Watson, G. S. (1951). Testing for serial correlation in least squares regression. II *Biometrika*, 38(12), pp. 159-179. <https://doi.org/10.1093/biomet/38.1-2.159>

- Folami, A. B., Riaz, A. S. & Musolihu, M. O. (2021). Critical environmental factors affecting learning in college of education. *Journal of Education and Learning Innovation*, 1(1), pp. 52-58.
<https://doi.org/10.35877/454RI.eduline400>
- Rovinelli, R. J. & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift Voor Onderwijs Research*, 2, pp. 49-60.
- Salika. (2563). *ความท้าทายของระบบการศึกษาไทย ในโลกที่เปลี่ยนไปจากเดิม!* (ออนไลน์).
เข้าถึงได้จาก: <https://www.salika.co/2020/08/14/thai-educational-challenge-in-disruptive->
[2567, 6 สิงหาคม].